

Aan:
Eerste Kamer
Vaste Kamercommissie voor Infrastructuur, Waterstaat en Omgeving
Vaste Kamercommissie voor Economische Zaken en Klimaat/Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit
t.a.v. stafmedewerker van de VKC I&A/JBZ en IWO

Betreft: position paper deskundigenbijeenkomst Invoering Omgevingswet 21
december 2021, 9:15 - 12:00

Den Haag, 16 december 2021

Geachte Kamercommissie,
Geachte commissieleden,

De Nederlandse Vereniging voor Raadsleden vreest chaos als de geplande invoering van de Omgevingswet per 1 juli 2022 wordt doorgezet. Onze vereniging wordt hierin gesterkt door de opvatting van onze achterban: ruim veertig procent van de raadsleden vreest chaos na invoering van de Omgevingswet per 1 juli 2022 en tegelijkertijd is maar liefst een derde deel (36 procent) voorstander van uitstel, zo bleek uit een recent gehouden onderzoek onder raadsleden van onze vereniging in samenwerking met Binnenlands Bestuur¹. Wij vinden dat wanneer bijna de helft van de raadsleden chaos vreest, het zeer de vraag is of het nog verstandig is om kost wat kost vast te houden aan de geplande invoeringsdatum.

De Nederlandse Vereniging voor Raadsleden dankt de Eerste Kamer voor de gelegenheid om vanuit het perspectief van raadsleden en gemeenteraden onze zorgen te mogen delen. We willen een vijftal punten speciaal noemen.

Ten eerste, de positie van de gemeenteraad

De Nederlandse Vereniging voor Raadsleden maakt zich zorgen over de positie van de gemeenteraad in de Omgevingswet. Het is aan de ene kant goed dat de gemeenteraad aan de voorkant sturing moet meegeven en niet overal meer uitspraak over hoeft te doen. Dit draagt immers bij aan een snellere, transparantere en betrouwbaardere overheid. Aan de andere kant lijkt de Omgevingswet bevoegd gezag naar het college te verplaatsen. Wij

¹ Zie: <https://www.raadsleden.nl/actueel/nieuws/raadsleden-vrezen-chaos-bij-invoering-omgevingswet>

maken ons hierdoor zorgen dat de positie van de gemeenteraad, het hoogste orgaan van de gemeente, in gevaar komt. Dit doet namelijk afbreuk aan de democratische legitimiteit van het hele proces. Wij zijn voorstander van de doelen van en het idee achter de Omgevingswet, maar een belangrijke vraag is: blijft en is er voldoende ruimte voor het maatschappelijk en democratisch debat om belangen en tegenstellingen in de gemeente gelegitimeerd af te wegen?

Ten tweede, de inbreng van inwoners

De veronderstelling is dat met de komst van de Omgevingswet de inbreng van inwoners groter wordt en er meer ruimte komt voor participatie. Onze zorg is dat dit afwegingsproces minder democratisch lijkt te worden. De vergunningstermijn wordt verkort van 26 naar 8 weken wat betekent dat er minder tijd is voor de raad om tot afwegingen te komen, en dat er minder ruimte voor het wegen voor voors en tegens in het maatschappelijk debat is. Efficiency en snelheid, vooral ten behoeve van ondernemers, lijkt belangrijker dan voldoende tijd en ruimte voor het maatschappelijk debat over wenselijkheid van keuzes. Daarmee komt de toch al hoge werkdruk² voor raadsleden nog meer onder druk en dat heeft ongetwijfeld gevolgen voor de kwaliteit van de besluitvorming. Bovendien vervalt de procedure van geen bedenkingen, zodat de gemeenteraad als vertegenwoordiger en behartiger van alle belangen achteraf minder mogelijkheden overhoudt tot correctie.

Ten derde, timing van de invoering

De timing van de invoeringsdatum van 1 juli 2022 vinden wij onhandig. Na de raadsverkiezingen van maart 2022 zal, zo is de verwachting, opnieuw meer dan veertig procent van de raadsleden nieuw aantreden. Van de grotendeels vernieuwde raden wordt verwacht dat die met een korte voorbereidingstijd tot afgewogen keuzes komt over knelpunten en vraagstukken die vallen onder het systeem van de nieuwe Omgevingswet. De kans is groot dat veel inwoners juist een beroep op de raad zullen doen omdat het nieuwe systeem van de Omgevingswet voor het grootste deel van de inwoners te ingewikkeld lijkt te zijn. Ambtenaren wijzen erop dat er bij veel gemeenten een tekort aan personeel is, en dan laten we de werking en de stijgende kosten en onzekerheid over de werking van ICT-systemen nog even onbenoemd. Er is al gezegd dat starten op 1 juli is als rijden in een nieuwe auto zonder dat deze is getest is en door iemand die net twee rijlessen heeft gehad. Wanneer de nieuwe gemeenteraad als hoogste bestuursorgaan dan ook nog eens te weinig tijd en ruimte heeft om zich goed voor te bereiden, is dat een onwenselijke situatie.

Ten vierde, participatie

De Nederlandse Vereniging voor Raadsleden is van mening dat participatie van essentieel belang is. De oorspronkelijk situatie in de Omgevingswet was dat de keuze voor wel of geen participatie bij de ontwikkelaar lag. Dat vonden wij een rare constructie en wij hopen dat de uitvoering van de motie-Nooren

² Zie diverse rapporten van de Raad voor het openbaar bestuur, onder meer: <https://www.raadsleden.nl/actueel/nieuws/raadslid-zijn-voor-minder-dan-twaalf-uur-is-onrealistisch>

d.d. 28 januari 2020 over de vaststelling van burgerparticipatie daar verandering in brengt. Wij roepen u in het bijzonder op om na te gaan of de omgevingswet participatie mogelijk maakt voor iedereen.

Ten vijfde, financiën

De Nederlandse Vereniging voor Raadsleden wil duidelijk aangeven dat wij tegen de wijze zijn waarop gemeentes 'de bruidsschat' moeten ontvangen. Het wordt gebracht als cadeautje van het Rijk, terwijl het in feite gaat om een extra takenpakket voor gemeentes. Het gaat over regelgeving voor onder andere milieubelastende activiteiten, lozingen en emissies van geluid, geur en trillingen. Gemeentes moeten voldoende budget krijgen om expertise hierover te kunnen versterken en met name ook handhaving te kunnen organiseren. Als dat niet gebeurt dan vreest de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden dat de nieuwe Omgevingswet een verhaal wordt met steeds nieuwe tekorten. Beleidsvrijheid voor gemeenten zonder voldoende middelen om daadwerkelijk goed beleid én bijbehorende handhaving mogelijk te maken, is een lege huls.

Samenvattend

De Nederlandse Vereniging voor Raadsleden roept u op om:

1. De positie van de gemeenteraad als platform voor het afwegen van alle belangen voluit in positie te houden en oog te hebben voor een goede balans tussen de gewenste efficiënte besluitvorming en het belang van een betekenisvolle democratische afweging van argumenten pro en contra;
2. Participatie van inwoners zodanig te organiseren dat de belangen van alle inwoners worden betrokken;
3. Extra middelen voor gemeenten voor een adequate uitvoering;
4. Om chaos te voorkomen de invoering van de Omgevingswet uit te stellen tot 1 januari 2023.

Met vriendelijke groet,

Nederlandse Vereniging voor Raadsleden,
Bahreddine Belhaj, voorzitter